

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1313/2020
19.06.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Џакула, Бранислава Босиљковића, Данијеле Николић и Бранке Дражић, чланова већа, у парници из радног односа тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Милан Петровић, адвокат из ..., против тужених „Железнице Србије“ АД Београд и „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд, ради исплате накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2502/19 од 17.01.2020. године, у седници већа одржаној 19.06.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ посебна ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2502/19 од 17.01.2020. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2502/19 од 17.01.2020. године и пресуда Основног суда у Убу П1 15/18 од 17.07.2019. године, исправљена решењем истог суда П1 15/18 од 14.10.2019. године, и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Убу П1 15/18 од 17.07.2019. године, која је исправљена решењем истог суда П1 15/18 од 14.10.2019. године, одлучено је следеће: ставом првим, другим, трећим и четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца АА којим је тражио да се обавезу тужени да тужиоцу солидарно, за период од 01.02.2015. до 31.03.2018. године, исплате накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у појединачним месечним новчаним износима са законском затезном каматом, ближе наведеним у изреци; ставом петим, шестим, седмим и осмим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле ББ којим је тражила да се обавезу тужени а јој солидарно, за период од 01.02.2015. до 31.03.2018. године, исплате накнаду за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у појединачним месечним износима са законском затезном каматом, ближе наведеним у изреци; ставом деветим изреке обавезани су тужиоци да туженима солидарно исплате на име трошкова парничног поступка износ од 7.940,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2502/19 од 17.01.2020. године, одбијене су као неосноване жалбе тужилаца и потврђена је пресуда Основног суда у

Убу П1 15/18 од 17.07.2019. године, исправљена решењем истог суда П1 15/18 од 14.10.2019. године.

Против правноснажне другостепене пресуде, ревизију су благовремено, преко пуномоћника, изјавили тужиоци због погрешне примене материјалног права, а ради разматрања правних питања у интересу равноправности грађана и уједначавања актуелне судске праксе судова у Републици Србији.

Тужени нису доставили суду одговор на ревизију тужилаца.

У складу са одредбом члана 404. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и 87/18 – у даљем тексту: ЗПП), посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права. Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије, Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

Врховни касациони суд сматра да су у конкретном случају испуњени услови за одлучивање о ревизији тужиле прописани одредбом члана 404. став 1. ЗПП, имајући у виду различите одлуке апелационих судова у истој правној ситуацији, што указује на потребу уједначавања судске праксе апелационих судова, због чега је и одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијену одлуку применом члана 408. ЗПП и одлучио да је ревизија тужиле основана.

Тужиоци тужбом захтевају да им тужени солидарно исплате накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.02.2015. до 31.03.2018. године. У правноснажно окончаном поступку је утврђено да су тужиоци били запослени код првотуженог на неодређено време, те да су након статусних промена код првотуженог, на основу понуде за преузимање уговора о раду, са друготуженим закључили анексе уговора о раду 28.08.2015. године. Анекси уговора о раду предвиђају да запослени има право и на друга примања по основу радног односа у складу са Колективним уговором „Железнице Србије“ АД, да се под зарадом сматрају сва примања из радног односа осим примања из члана 14, члана 42. став 3. тач. 4. и 5. и да се основна зарада утврђује као производ вредности једног радног часа од 66,46 динара нето, коефицијента посла 2,57 и просечног месечног фонда часова рада од 174 часа, што месечно износи 29.719,58 динара, увећана за порезе и доприносе. У спорном периоду тужени нису достављали тужиоцима обрачун зараде који у себи садржи и вредност трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Анексом Колективног уговора „Железнице Србије“, који је у примени од 08.08.2006. године, предвиђено је да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора, и да су ова примања укључена у вредност једног радног часа. У наведеном анексу није исказана висина трошкова

накнаде за исхрану у току рада, нити вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора сведена на један радни час.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили као неосноване тужбене захтеве тужилаца за исплату накнаде трошкова по траженим основама. Првостепени суд налази да су потраживања тужилаца неоснована јер је тужиоцима у вредност зараде урачуната и накнада трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Другостепени суд у својој пресуди наводи да Закон о раду, као матични закон у овој области, у одредбама члана 118. тач. 5. и 6. предвиђа право запосленог на накнаду тражених трошкова, али да утврђивање услова, висину и начин исплате препушта аутономном регулисању путем закључивања колективног уговора као општег акта и уговора о раду. Када уговор о раду и колективни уговор не утврђују висину накнаде трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, већ општим актом одређују да се они урачунавају у цену радног часа, запослени не може са успехом потраживати посебну исплату новчаних износа по овим основама, јер нема одговарајућег колективног уговора као општег акта - инструмента за њихову конкретну реализацију. Ово због тога што је Општи колективни уговор („Службени гласник РС“, бр. 22//97...31/03) престао да важи 24.09.2005. године, а примена Општег колективног уговора („Службени гласник РС“, бр.50/08 и 104/08) у погледу ових права предвиђених чланом 32. ал. 6. и 7. привремено је одложена у складу са Споразумом о развоју социјалног дијалога, којим је договорено да ће датум почетка његове примене бити одређен посебним анексом Општег колективног уговора, како то произлази из чл. 1. и 2. Анекса број 2 Општег колективног уговора („Службени гласник РС“, број 8/2009), који у међувремену није закључен.

Ревизијом тужилаца се основано указује на погрешну примену материјалног права у поступку пред нижестепеним судовима, због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом. Законом о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник РС“, бр.61/05), који се примењује од 01.01.2006. године, предвиђено је и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (члан 118. тачка 5. и 6.), који морају бити исказани у обрачунској листи за све запослене. Одредбом члана 2. Анекса Колективног уговора туженог („Сл. Гласник РС“, бр. 4/06) измењен је члан 57. Колективног уговора, па је предвиђено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора. Одредбом члана 5. став 1. Анекса измењена је и одредба члана 61, па је одређена вредност радног часа за обрачун и исплату зараде за јануар-јуни 2006. године у висини 53,50 динара, а за период јули-децембар 2006. године 56,00 динара. Члан 5. став 6. Анекса прописује да је у вредност једног радног часа из ст. 1. и 2. овог члана укључена вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за годишњи одмор сведена на један радни час. На основу овако предвиђене вредности радног часа не може се утврдити који износ представља накнаду за трошкове исхране и регреса за коришћење годишњег одмора, јер они нису исказани у номиналним износима.

Како је почев од 01.01.2006. године запосленима дато право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, послодавцима је остављена могућност да својим актом утврде висину тих накнада које могу бити веће или мање од накнада предвиђених Општим колективним уговором. При томе, висина ових накнада мора бити одређена линеарно за све запослене, тако што трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу, без обзира на стручну спрему, звање и радно место. У конкретном случају, тужени у току поступка нису доставили суду одлуку о висини ових накнада. То не искључује право тужилаца на њихову исплату. Не може се прихватити закључивање нижестепених судова да су запосленима, па и тужиоцима, ови трошкови исплаћени кроз висину цене рада, с обзиром да се тужени нису изјаснили о њиховој висини, нити су износ накнаде за регрес и исхрану у току рада номинално исказали у платним листама тужилаца, како је то предвиђено Законом о раду. На основу изложеног, могло би се закључити да су тужени у погледу исплате тражених накнада, законске одредбе примењивали на штету тужилаца. С обзиром на то да Анекс Колективног уговора туженог не садржи конкретне одредбе о висини спорних накнада, тужиоци могу потраживати накнаду у нето износу према параметрима из ранијег Колективног уговора туженог.

Како је због погрешне примене материјалног права, чињенично стање остало непотпуно утврђено, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић